

## JOHDANTO

Åbo Akademin oppiaine finska språket med litteraturen järjesti perjantaina 17. toukokuuta 2002 symposiumin, jonka aiheena oli ”Kielen funktio – Språkets funktion”. Symposiumin tarkoituksena oli keskustella kielen funktiosta erilaisista näkökulmista ja päästä kerrankin aiheeseen syvälle. Alustajien toivottiin ottavan riskejä ja kaivavan mielensä sopukoista sellaisia ajatuksia ja näkemyksiä, jotka ottavat itse vakavasti ja jotka ovat olennainen osa omaa kielitieteellistä maailmankuvaa mutta joita ei ole välttämättä kehdannut esittää ”hienommissa” tilaisuuksissa.

Symposiumissa pidettiin seuraavat esitykset: Lars Hertzberg: *Har språket en användning?*, Jukka Hyönä: *Frekvenssi- ja kontekstivaikutukset kielen modulaarisuushypoteesin haasteena*, Esa Itkonen: *Funktionaalisen typologisen metodin ydin*, Matti Laine: *Kielen modulaarisuus neuropsykologian näkökulmasta*, Jussi Niemi: ”*Ihminen: symboleja(ko) käyttävä eläin?*”, Jan-Ola Östman: *Om att vara funktionell utan att nödvändigtvis vara functionalist* ja Urpo Nikanne: *Simpanssi kielessä*. Tämän teemanumeron artikkeleista kolme perustuu symposiumin alustuksiin (Hertzbergin, Itkosen ja Hyönän artikkelit) ja kaksi ovat aktiivisten osallistujien laatimia (Karihalmeen ja Panissen artikkelit).

Kielen funktio on niin laaja ja keskeinen aihe, ettei sitä pysty yhdessä symposiumissa tai edes *Puheen & Kielen* teemanumerossa kattavasti käsittelemään. Sen sijaan on mahdollista antaa lukijalle näytteitä aihepiiriin eri puolilta. Käsillä oleva teemanumero antaa monipuolisen kuvan kielentutkijoiden – ja tällä tarkoitan muitakin kuin perinteisiä kielitieteilijöitä – käsityksestä siitä, mikä on kielen funktio metodologisesti, filosofisesti, psykologisesti, kognitiotieteellisesti ja sukupuoliroolien kannalta:

– *Lars Hertzberg* pohtii filosofisessa artikkelissaan, onko kielellä käyttöä, voiko kieltä ylipäätään mitenkään järkevästi erottaa sen käytöstä.

– *Esa Itkonen* käsittelee artikkelissaan kielen funktiota typologisen selittämisen lähtökohdana. Jotta voitaisiin selittää, miksi jotkin ilmiöt esiintyvät kielissä taajaan tai eivät lainkaan, on syytä selittää ilmiöt lähtien kielen funktiosta auttaa ihmistä saavuttamaan hänelle tärkeitä päämääriä.

– *Oili Karihalme* korostaa kielen funktiota luoda koherentteja merkityksiä ja luoda näin kognitiivista tyytyväisyyttä (satisfaction).

– *Jukka Hyönä* käsittelee kielen modulaarisuushypoteesia kokeellisen silmänliikkeisiin perustuvan tutkimuksen valossa.

– *Mia Panisse* tuo esiin kielen funktion sukupuoli-identiteetin ja sukupuoliroolien kannalta: ja eri sukupuolet käyttävät kieltä eri tavoin ja eri sukupuolille puhutaan eri tavoin. Tarkimmin Panisse tarkastelee kielen käyttöä kouluympäristössä.

Kieltä tutkivat muutkin kuin kielitieteilijät. Myös esimerkiksi filosofit, psykologit ja erilaiset ihmisen kognitiosta kiinnostuneet tutkijat tutkivat kieltä eri puolilta. Jos kielen rakenne on jossain määrin kielitieteilijöiden ominta aluetta, niin kielen funktio – tai funktiot – on aihe, josta eri tieteenalojen edustajilla on pakko olla näkemys. On tärkeää, että eri alojen tutkijat pääsevät mahdollisimman usein keskusteluyhteyteen ja vertailemaan käsityksiään kielen syvimmästä olemuksesta. Uskon lukijoiden viihtyvän näiden artikkelien parissa ja saavan niistä yhtä ja toista ajattelun aihetta.